

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla LXXXV. Contractus ex conventionem legem accipere dignoscuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

& c. ad hac de restam.

Obj. 2. De quare iudex non potest cognoscere directè, indirectè seu incidenter judicare potest: ut patet ex *pan. de rest. in integrum*. Hæc igitur via admittitur, quod alia prohibetur.

R. Hoc juris beneficium est, necessitate constitutum, ne continentia causæ dividatur, & coram diversis Iudicibus idem actor litigare cogatur cum ingenti & inutili sumptuum ja-

ctura. Ob quam causam omisis etiam intermediis tribunalibus, supremum adire licet, *c. fin. de Rescr. & ibi DD. Item l. 1 ff. de quib. reb. ad eund. ubi consulenda Glossa, & Andreas Gaill. l. 1. obs. 32. n. 1. & seq. ubi insuper explicat quotuplex causæ continentia sit, & quomodo tam in criminalibus quàm civilibus obtineat. Menoch. l. 4. de præsumpt. Præsumpt. 189. n. 82. Surd. decis. 21. Barbof. Axiom. 193.*

REGVLA LXXXV.

Contractus ex conventionione legem accipere dignoscuntur.

I. Consonat I. C. regula 23. Contractus quidam. & c. legem autem accipere debemus pro forma contractus. Nam ex conventionione partium contractus natura formatur, & variatur: quia voluntas contrahentium dat esse contractui. *l. juris gentium. § quod fere. ff. de leg. & quilibet rei suæ moderator, & arbiter est. l. in re. C. mandati.* ob eamque causam contrahentes apponere contractui possunt, quam volunt conditionem, modò non sit turpis, impossibilis aut contra jus, aut ad delinquendum invitet: cujusmodi est, ne dolus præstetur, ne ob res amotas agatur, Iudex adeatur, & id genus aliæ.

Exemplum sit I. Depositarius ex natura contractus tantum tenetur de dolo, & lata culpa, quæ dolus præsumptus vocatur. *l. 1 §. quod nerva ff. depositi.* Si tamen conveniat paciscentes, etiam de culpa levissima, tenebuntur, juxta hanc Reg. quia Contractus ex con-

ventionione legem accipiunt. *Can. Dynus.*

2. E contra, si in contractu, in quo debetur dolus, lata culpa, & levis, conveniat, ut præstetur dolus tantum, conventio valet ex eadem causa; quia Contractus ex conventionione legem accipiunt. Quin etiam ad casum fortuitum extendunt aliqui, ut *Gloss. Canisius, & alii* notant, quamvis non nisi cum distinctione admittatur à Dyno, ut tunc obligatio sit, quando non solus casus, sed cum aliqua culpa antecedente vel concomitante conjunctus est.

II. Amplia 1. Ut perinde sit, si conventio in ipso contractu exprimitur, siue in continenti post contractum adjiciatur. *l. lecta. ff. si certum petatur.*

Dicitur autem legistis in continenti, seu momento fieri, quod durante adhuc negotio, vel contractu inchoato sit, nondum à se mutuo digressis contrahentibus. *l. reos. § Cum duos ff. de duobus reis. Barb. in dictione 155. n. 8.*

E e 2

Am-

Amplia 2. Quamvis aliquando rei natura videatur alterari. Nam res corporalis, verbi gratia, natura sua dividua est, partium conventionem tamen individua fieri potest, si non physicè, moraliter saltem, seu quoad jus, quod in illa constituitur. *l. stipulationes non dividunt. ff. de verb. oblig.* Item emptionis natura est, ut venditor de evictione teneatur: si tamen de contrario convenierint, non tenebitur. *l. Non dubitatur. C. de evict. l. si in venditione ff. eod. Azor in sum. l. 8. Rubr. 44.*

Amplia 3. Ut extendatur ad quasi contractus, quod Angelus Aretinus ad *l. Le-ta. ff. si certum petatur*, perpetuò mente tenendum esse, ut singulare quiddam, monet. Dicuntur autem quasi Contractus, qui implicitè fiunt, absque ulla pactioe expressa, vel qui gratuiti sunt, & non pariunt in utraque parte obligationem. *de quo V. Less. l. 2. c. 17. D. 3. n. 12. & c. 41. D. 14. n. 107. Part. 2. summa tit. 7. §. 3.*

III. Obj. 1. Legum officium est, formam vivendi tradere, & dubia determinare. *l. leges. C. de legibus*: nec in singulas personas, sed generaliter constituuntur. *l. iura. ff. eod.* Ad quid ergo conventio partium?

R. Quemadmodum in rebus naturalibus, & elementaribus: ita in moralibus duplex considerari forma potest, substantialis & immutabilis una, accidentalis & contingens altera. Legum forma substantialis invariata semper manet, nec amplius ipsius legislatoris voluntati subest: accidentalis pendet à voluntate contrahentium tempore, lo-

co, aliisque circumstantiis. Contractus emptionis ex. gr. & venditionis essentialis est pretium, hoc autem, quando & quibuscumque conditionibus exhibetur, adventitium, adeoque variabile. Hoc & nihil aliud Regula nostra dicitur.

Obj. 2. In *l. 6. ff. de pactis dotalibus* Pomponius ait, maritum non posse pacisci, ut dolum solummodo in dote præster. Et dote pactum adjectum, ne repetantur res donatæ, vel amotæ non valet. *l. illud. ff. eod.*

R. In iure frequens pro dotalibus bonis in favorem mulierum dispositio reperitur, quia fraudibus obnoxia est infirmitas illarum. Igitur ut salvæ dotes maneat, maritis frenum injicitur, ne illas pro arbitrio versent, & immutent, agiturque, ut Fulgostus ait, non tam ut culpa commissa non teneatur maritus, quam ut culpa non committatur. Quod verò additur ex *l. illud. de invaliditate pacti*, ne repetantur res donatæ, vel amotæ, non arbitrio sed necessitate statutum est, quia bonis moribus repugnat, & injustitiam fovet. Nam res malè donatas, & surreptas omnibus, quorum interest, quolibet tempore permittitur repetere, & vindicare.

Obj. 3. Conventio, seu pactum à contrahentibus appositum non dare legem illi, sed novare, aut mutare videtur.

R. Non dubium est, aliqua pacta contractuum speciem variare, & novare posse: illa autem severè prohibita sunt à Iustiniano in *l. Novationem. C. de novationibus*. Neque de illis præfens Regula loquitur, sed de illis duntaxat, quæ salva Contractus substantia appo-

ñuntur. V. *Castr. Consil. 472. l. 1. & Consil. 145. Menoch. Consil. 52. n. 58. Surd. Consil. 383. n. 6. Seraphin. Decis. 787. n. 2. Cardos.*

in Praxi Iud. V. Contractus. n. 12. Barboj. Axiom. 57.

REGVLA LXXXVI.

Dammum, quod quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis imputare.

I. EX Regula I. C. 204. derivatur. Quod quis ex sua culpa damnum sentit, non intelligitur damnum sentire; juris interpretatione nimirum, quia jus illi non patrocinator. Vnde *Vlpianus* dixit, legis auxilio indignum esse eum, qui se ultro coniecit in necessitatem. *Si fideiussor. §. 1. ff. Qui satisdare cogantur.* Et *Iustinianus*. Qui parum diligentem socium sibi assumit, de se queri, hoc est, sibi imputare debet. *§. fin. Instit. de societate.*

Præter hoc alia exempla multa suppetunt. 1. In contractibus. Qui pueros aut puellas tabernis præponunt, actione infortioria tenentur: sibi imputando, quia aliis rem suam non commiserunt. Pari modo servorum, quos sine delectu admiserunt, damnum præstare domini coguntur. *l. Videamus. ff. Locati.*

2. In testamentis. Qui damnosam hereditatem absque inventario suscipit, suæ stultitiæ acceptum ferre debet. *l. fin. C. de iure deliber.*

3. In iudiciis. Qui re minus accuratè expensa cum alia via consequi possit, litigare in iudicio maluit, si causam amittat, & in expensas condemnatur,

de alio quàm seipso conqueri non poterit. *l. 1. C. de edendo. l. 1. ff. eo tit. Comitol. l. 4. Q. 28.* Arbitri quoque sententiæ standum est, quamvis iniquæ. Sibi imputet, qui eum elegit. *l. diem. §. Stare. ff. de receptis arbit.*

4. In pœnis quoque. Nam procurator pœnam, quam ex suo delicto passus est, non repetit. *l. qui proprio. §. Item ff. de procuratorib.* Fideiussor, qui usuras, quas cum non teneretur, solvit, à debitore non recuperat.

II. Amplia 1. Ut locum habeat, licet nullus dolus, aut delictum commissum sit. *Ædificia* enim, quæ publicis operibus cohærent, puta, mœnibus, & portis civitatis, propter imminentiæ pericula Magistratus dejicit, nec damnum inde productum compensat. *l. a. edificia. C. de oper. publ. l. Maniana. C. de a. dis. privati.* Similiter, qui in alveo fluminis exstruunt molendinum, vel domum aliquam, si quid impetu aquarum damni fiat, sibi ascribant, qui firmitus solum non elegerint.

Amplia 2. Ut non modò damnum imputare sibi debeat, sed aliquando etiam de crimine suspectus sit. *Hæres ex gratia*, qui neglecto inventario hære-